

קבוצת לויתן LEVIATHAN GROUP

עיריית ירושלים המחלקה לתרבות
ירושלים, בית האמנים 1979

Jerusalem Municipality Department of Culture
Jerusalem Artists' House, 1979

הצהרת "לויתן" ב'.

הגיע הזמן להניף מחדש את נס המלחמה נגד הריאליזם.

בסימן הדגל הזה עבדו עמיתנו אמני האונגרד של תחילת המאה ואילו עתה הוא נרמס ברפש על-ידי משרתי מעמדות ומפלגות. בהסוואת המושג "פלוריאליזם" חותר הקהל השבע תחת היסודות האסטתיים והמוסריים של תרבותנו. הבורגנים מכל הסוגים והגוונים, פקידים ואנשי מינהל, עסקני דת וקומוניסטים, הם חזית מאוחדת למען אותה אמנות המשרתת את היעדים השפלים שלהם. הריאליזם — הוא מחמדם, כי הריאליזם באמנות אינו אלא נצחון האנוכיות, הערצה עצמית, התפרקות עצמית. כי הריאליזם באמנות הוא אביה של התעמולה השחצנית ביותר למען היעדים של קבוצות שונות נטולות מוסר.

האמנים לובשים בשמחה מדי משרתים וששים לקראת קברני הרוח ובקידה מחניפה של סריסים מגישים עצמם תמורת כל מחיר. כיום האמן אינו אלא הכלאה של פרוצה וחנווני. זו התוצאה של ציות ישיר לעקרונות ריאליסטיים באמנות, עקרונות האשלתיים והחיקוי לטבע.

הריאליזם הוא רעל המרחף באויר שחדר לכל צורות האמנות. הריאליזם יוצר על משטח דו-ממדי את האשליה של תלת-ממדיות, הוא מזדנב אחר הפרספקטיבה, הישירה והאורית וכך מסרס את דמיונו של האדם; הוא מחליף חלל בעומק תיאטרי; הוא בונה פיסול ומניח כיסוד את מצבו של גוף חי; באוביקטים ובאירועים אמנותיים, פונה הריאליזם אל ההגיון הפרוזאי של "עקרת הבית".

ריאליסט הוא זה שלגביו הפסיכולוגיה, דברי הימים או האתנוגרפיה הם קרקע ולא מטרה סופית.

הריאליסט הוא עד שקר לקיום האנושי, הוא מחלל את רצון הבורא.

משעשע, אולם זו עובדה, שעד היום נישא באויר פטירודקטיל מצחין כמו אימפרסיוניזם או אקספרסיוניזם, כאילו האור והעומק בתמונה אינם שייכים לעידן הירוא על המחשבה האמנותית. מעודדים על-ידי שקי כסף, הסוריאליסטים מצייירים בהקפדה נפח חלק כעכוז ומלקקים את משטח הבר וממלמלים אגדות חולניות נטולות כל משמעות.

בלהטטים אשליתיים של קרקס, מפיצים ההיפר-ריאליסטים הווי ודעות של קהל שבע ושופכים את פחי האשפה העירוניים לתוך המרבץ של "בעל בית" מדושן. יד ביד עם המרדן לשעבר, ה"פופ-ארט", מגישים ההיפר-ריאליסטים בחנופה לבורגני הרווי, את השיירים הפיקנטיים והחריפים ביותר, באספקלריה ריאליסטית מירבית.

והנה כדרגה נערצת של ניוון הופיעה האמנות המושגית, הזורקת אותנו לעומק המבחיל של הריאליזם מהמאה ה-19, כאשר הצורה, המבנה והחומר השתעברו לאמרות כנף זולות, מדיניות, חברתיות, פסיכולוגיות, כשהמשטח, הצבע והקו נקברו תחת שלשול מילולי של פילוסופים למחצה. האמנים המושגיים חופרים קבר ללשונה העליונה של האנושות, הסמליות של הצורות הטהורות והאלוהיות, מאבק אנשי "המושג" נגד הצורה הוא אחד הסימנים לעיוורון המוסרי הכבד של עולם שבע זה. ובמאבק זה ה"מושגיים" פונים שוב ושוב לפרוזה ולמדעיות המדומה של הריאליזם הנרקב.

ככלבלבים עוררים מנסים הציירים טכניקות חדשות אולם לא "הפרפורמנס" ולא ה"וידאו" יכולים להיות תוכן בזכות עצמם, בדיוק כמו שאין תוכן של תמונה תלוי בכך שהיא צוירה בצבעי שמן או בצבעי מים.

הראייה הריאליסטית, כאשר היא דחוסה למסגרת של ביצוע טכני חדיש מגעילה עוד יותר. בריאליזם הישן היו לפחות "רמברנדטים" — כעת יש רק שוליות.

יש רק ריאליזם אחד שיש לו זכות קיום — הריאליזם של פעולה החותרת ליעד, פעולה פונקציונאלית, המאחדת את הממשות של האמנות עם זו של החיים.

אנו קוראים לאמנים הצעירים למסע חסר רחמים, נגד מגלגלי אשליות שפלים, נגד אויבי המחשבה הטהורה, נגד הצועדים אחורה החוסים במונח עכשוויות, נגד מוקיונים המתגנדרים בכותרות אליליות של הלניזם ושל רומא; — כותנות דהויות.

הסוּט והאשליה, הפרספקטיבה והפסיכולוגים, הפרוזה והתרמית המדעית כביכול, אלה טפילים על גוף האונגרד.

הריאליזם הוא אויב בנפש של האמנות.

בחיים מובילה הרחמנות לחיים, הרחמנות באמנות מובילה לריקבון רוחני.

מוות לריאליזם !

קבוצת "לויתן",

קיץ 1979 ירושלים.

LEVIATHAN MANIFEST No. 2

The time has come to rejoin the struggle for freedom from Realism.

The avantgarde artists of the first quarter of this century rallied round this cause that has since been trampled upon and dragged through the mud by lackeys of a variety of parties and hierarchys.

Under the thin disguise known as "Pluralism" the satiated public is busy undermining the aesthetic and moral foundations of culture. The multi faceted bourgeoisie, religious manipulators, communists clerks and executives have formed a united front to promote the art that serves their objectives.

Realism is their darling, for Realism is the victory of the ego, narcissism and self indulgence. Realism in art is the midwife of unabashed propaganda promoting the interests of certain groups devoid of any ethics.

The artists, willingly attired in domestics' uniforms follow the path of spiritual grave-diggers, offering themselves for sale with a deep bow and the flattery of a eunuch.

The contemporary artist is a crossbreed of a grocer and a prostitute. Such is the outcome of blind obedience to Realistic principles in art, principles of illusionism and imitations of nature.

Realism is a pollutant penetrating all art forms. It creates on a two-dimensional surface the illusion of three-dimensionality; it hankers for perspective, both direct and spacial, thus emasculating imagination; it substitutes theatrical depth for space; constructs sculpture inspired by the position of a live body in mid air; objects and happenings based on the pedestrian logic of housewives.

For the realist, psychology, history and ethnography are a means, a breeding-ground, not a purpose or final objective.

Realism is a perjured witness to human existence, a desecrator of the Creator's will.

It is indeed ridiculous that to the present day, the foul-smelling pterodactyls of Impressionism or Expressionism are still in the air; as if light or depth in a work of art were not — in terms of contemporary art — concepts pertaining to the Jura era.

Encouraged by the rich sound of the cash register, the Surrealists painstakingly paint volumes as smooth as a behind, licking the canvas and perpetuating degenerate, meaningless legends while the Photo-Realists using illusionist circus tricks promote the way of life and opinions of a satisfied "fat cat". Hand in hand with the ex-rebel Pop Art the Photo-Realists flatteringly present the sated bourgeoisie with savoury leftovers seen through a totally realist looking glass.

To cap it all, we witness the appearance of the highest form of degenerate ideology — Conceptual Art. Art that is a regression to the repulsive swamp of 19th century Realism when form, structure and matter were harnessed to cheap political, social and psychological slogans; when surface, colour and line were butried under verbal diarrhoea of half-baked philosophy.

So called conceptual artists — most of whom are unable to hold pencil to paper, are busy digging a grave for the supreme human language — the symbolism of pure and divine form.

The Conceptualists struggle against form is symptomatic of the decline of a world infected by severe moral blindness. In order to legitimise this struggle, the Conceptualists rely heavily on the prose and pseudo-scientific tought of rotten Realism.

Like blind puppies, painters turn to new techniques, yet no performance nor video exist as independant content solely because they are contemporary equipment, in as much as the content of a painting does not depend on whether the artist used oils or water-colors. Realistic ways of seeing within the framework of new technical implementation is by far more repulsive. The "old" Realism at least had its "Rembrandts" in comparison to today's artisans' apprentices.

There is one sole form of Realism that has a right to exist — the Realism of an active struggle to reach an objective, functional action uniting the concrete in art and life.

We appeal to all young artists to join a merciless campaign against the pushers of Illusionism, the enemies of pure thought, against regressors disguised as contemporaries, against clowns parading in the faded Pagan attire of Hellenism and Rome.

Subject-matter and Illusionism, perspective and psychology, pedestrian prose and pseudo-scientific reference — are leeches sucking the blood of the avant-garde.

Realism is the bitter enemy of art.

In life, compassion brings life, but in art, compassion leads to spiritual decay.

Death to Realism!

שמואל אקרמן נולד בשנת 1951 בעיירה מקצ'בו. סיים לימודיו בבית-הספר לציור מוגומנטאלי ב-1970. עלה ארצה ב-1973. גר בירושלים.

תערוכות-יחיד

- 1976 מוזיאון לאמנות ישראלית במרום גולן
- 1976 גלריה אלכסנדרוביץ תל-אביב
- 1977 יריד האמנויות הבין-לאומי, תל-אביב
- 1978 בית האמנים ירושלים
- 1979 "מגילת לבנון" אגודת העתונאים תל-אביב

תערוכות קבוצתיות

- 1969 תערוכה קבוצתית של ציירים צעירים מאזור זאקארפאטסקה עיר אויגורוד
- 1972 תערוכה קבוצתית של ציירים צעירים מאזור זאקארפאטסקה עיר אויגורוד
- 1974 ציירים עולים. תערוכה ניידת
- 1975 תערוכה "עולים 1", בית-האמנים ירושלים
- 1975 תערוכת אמנים עולים בבית נשיא המדינה, ירושלים
- 1977 תערוכת אמני ירושלים בתיאטרון ירושלים
- 1977 תערוכת באגף הנוער של מוזיאון ישראל
- 1978 תערוכת אמני ירושלים בבית האמנים ארט את אמיסציה, אמשטרדם
- 1978 תערוכת קבוצת "ליותן", מוזיאון נחשטן קבוץ אשדות-יעקב
- 1979 עשרים שנה של אמנות בלתי תלויה מברית המועצות, מוזיאון בוכום, גרמניה

ציורי קיר

- 1970 ציורי קיר בבית-ספר תיכון מס' 6 בעיר אויגורוד, ברית-המועצות
- 1975 ציור קיר בבית-הספר הממלכתי דתי בנוה-יעקב, ירושלים

סרטים

- 1979 "ליותן" — הבמאי: עמוס ארבל, הטלוויזיה הישראלית, ירושלים

SHMUEL ACKERMAN was born 1951 in Mukacevo. Graduate of the Monumental Painting Academy, 1970. Immigrated to Israel in 1973. Lives in Jerusalem.

One-man Shows

- 1976 Museum of Israeli Art at Merom Hagolan
- 1976 Alexandrowicz Gallery, Tel Aviv
- 1977 International Art Fair, Tel Aviv
- 1978 Artists' House, Jerusalem
- 1979 Exhibition of "Lebanon Scroll" at the Association of Journalists Tel Aviv

Group Shows

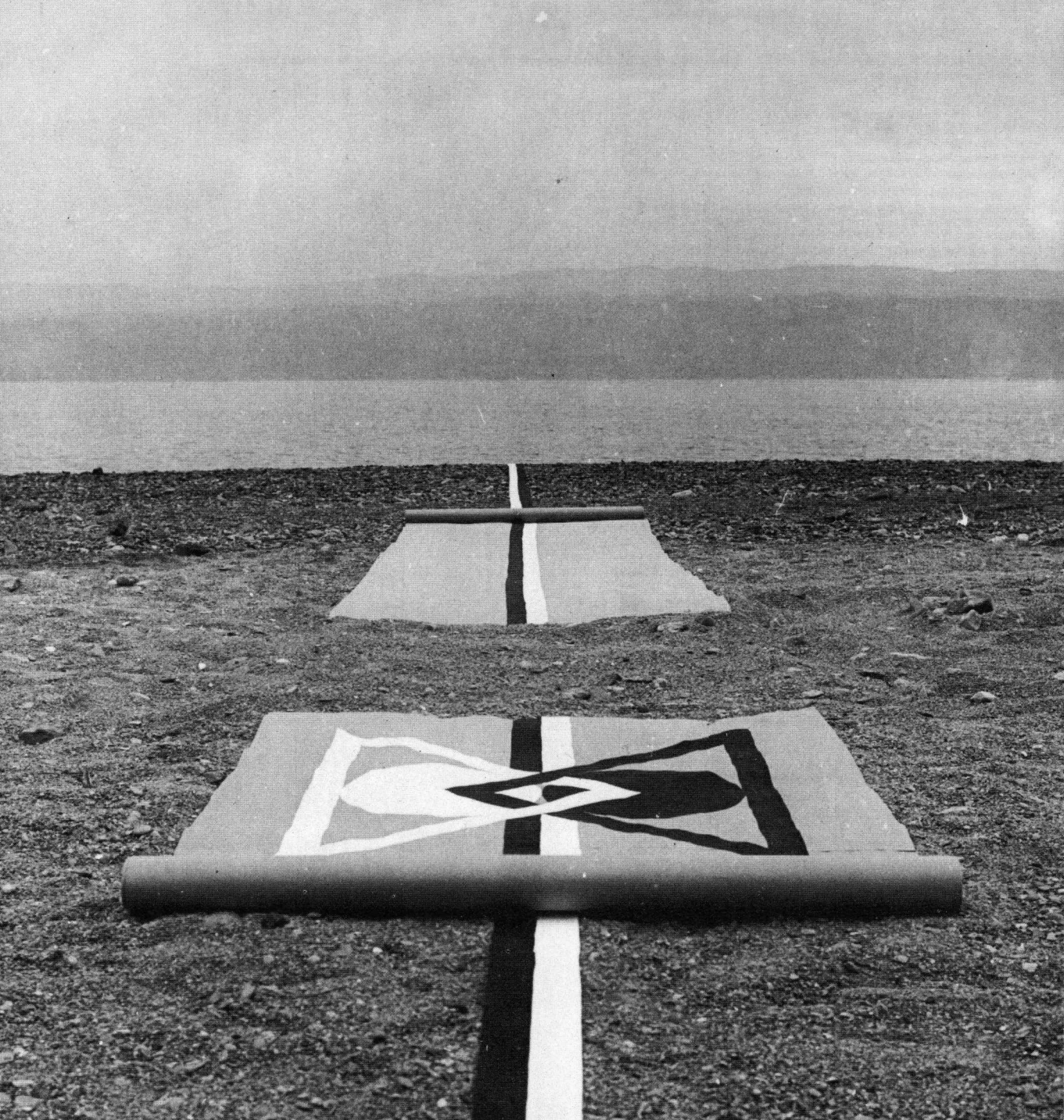
- 1969 Group show of young painters of Zakarpatya, town of Uzhgorod
- 1972 Group show of young painters of Zakarpatya, town of Uzhgorod
- 1974 Travelling show of immigrant painters in Israel
- 1975 Exhibition "Olim 1", Artists' House, Jerusalem
- 1975 Exhibition of immigrant artists at the Residence of the President of the State, Jerusalem
- 1977 Exhibition of Jerusalem artists at the Jerusalem Theatre
- 1977 Exhibition at the Israel Museum, Jerusalem (Youth Wing)
- 1978 Exhibition of Jerusalem artists at the Home of the Artists Arti et Amicitiae, Amsterdam
- 1978 Group show of the "Leviathan" at the Nechushtan Museum, Ashdot Ya'akov
- 1979 Exhibition of 20 years of Independent Art in U.S.S.R. at the Bochum Museum

Murals

- 1970 Mural at the Secondary School No. 6 in Uzhgorod
- 1975 Mural at the State religious school in Neve Yaacov, Jerusalem

Films

- 1979 "Leviathan", Director: Amos Arbel, the Israel Television, Jerusalem

Shemuel Ackerman

"Scroll" — Paper, Acrylic, Earth, Water.
10 m x 1 m. Photo 1979.

שמואל אקרמן

"מגילה" — נייר, אקריליק, אדמה, מים.
10 מ' x 1 מ' צילום 1979

תערוכות יחיד

- 1957 מוזיאון עירוני עכו
בית הנכאת הלאומי "בעלאל" ירושלים
1959 מוזיאון "סטרוצי", איטליה, פירנצה
1964 גלריה "דוגית", תל-אביב
1966 גלריה "אורית", תל-אביב
1969 גלריה "בינט", ירושלים
1970 בית האמנים, ירושלים
1972 מוזיאון תל-אביב
"גלריה לאמנויות", אוניברסיטת חיפה
גלריה "גראפיקה 3", חיפה
"ביאנלה '36", ונציה
1973 "מוזיאון יהודי", ניו-יורק
1974 גלריה "בן-אורי", לונדון

תערוכות קבוצתיות (מבחר)

- 1958 ציור ישראלי מודרני — המועצה לתרבות ואמנות, לונדון, אנגליה
12 אמנים ישראלים — בית הנכאת הלאומי, בעלאל, ירושלים
1959 הביאנלה הראשונה לצעירים — מוזיאון לאמנות מודרנית, פריס
6 1965 גרפיקאים, מוזיאון לאמנות מודרנית, חיפה
אמנים ישראלים — משרד החינוך והתרבות, תערוכה נודדת
אמנים ישראלים — מוזיאון פושקין, מוסקבה
אמני הדפס צעירים — גלריה לגרפיקה, פיוה
1966 שלושה אמנים — משרד החינוך והתרבות, תערוכה נודדת
1968 קבוצת משקוף — בית האמנים, ירושלים
1969 קבוצת משקוף — גלריה אנגל, ירושלים
1972 מהנוף אל ההפשטה ומהפשטה אל הטבע — מוזיאון ישראל, ירושלים
1974 אקלים — מוזיאון לאמנות מודרנית, חיפה
1978 קבוצת "ליותן", בית אורי ורמי, אשדות יעקב

קטלוגים (מבחר)

- ציור ישראלי מודרני — המועצה הבריטית לאמנות, לונדון 1958, טכסט קרל כץ.
א. אופק, בית הנכאת הלאומי, בעלאל 1958, ירושלים, טכסט אברהם רונין
אופק, ארמון "סטרוצי", פירנצה 1958, טכסט לואיזי בלדצי
אופק, גלריה "אורית" תל-אביב, 1966, טכסט כ. תמוז
ציירים בישראל — משרד החינוך והתרבות, תערוכה נודדת 1968, טכסט גילה בלס
ציורי הקיר בכפר אוריה — מועצה איורית מטה יהודה, 1971 ירושלים, טכסט א. רונין
אופק, גלריה לאמנות, אוניברסיטת חיפה 1972, טכסט אברהם קאמפ
ישראל — הביאנלה ה-36 ונציה, איטליה, טכסט רונין
אופק, "תחרוטים", הוצאת "ליותן", ירושלים 1976
"ליותן", תערוכת קבוצה, בית אורי ורמי, אשדות יעקב 1978
אופק, מוזיאון יהודי ניו-יורק, 1973, טכסט א. קאמפ.

ביקורת ומאמרים (מבחר)

- א. רונין "אברהם אופק במוזיאון עכו"
ג'רוסלס פוסט 2.2.1957 צ'רלס ספנסר "ציור ישראלי מודרני"
ג'ואיש אוברבר, לונדון 1.4.1958
מרים טל "תערוכת אופק במוזיאון בעלאל", הבוקר, תל-אביב 3.1.1958
רנצו פנדיצי "אופק בטרוצניה", אל-פאיוה, פירנצה 15.4.1960
כ. תמוז "אמנות בישראל" מסדה, תל-אביב 1963
מרים טל "אופק מציג בירושלים" הארץ 3 אפריל 1969
אדם ברך "התיאטרון הפרטי של אופק" הארץ 6.1.1970
מרים טל "ציורי הקיר בכפר אוריה", אזוראל מגזין 1.1972
ר. ברמן "ישראל בביאנלה" ידיעות אחרונות 19.9.1972
ש. ברייטברג "להשתייך מתוך מאבק" ידיעות אחרונות 1.12.1972

סרטים

- ציורי הקיר בכפר-אוריה — 1971 טקסט ובימוי בלה ברעם, הטלוויזיה הישראלית
ציור הקיר באוניברסיטת תל-אביב, על-ידי עמוס ארבל, 1974, הטלוויזיה הישראלית
אברהם אופק טקסט ובימוי הנס המרלינג עבור הטלוויזיה הגרמנית, 1979
"ליותן" — הבמאי עמוס ארבל הטלוויזיה הישראלית ירושלים, 1979
"הענן ההולך איתו" טקסט ובימוי חיים גיל 1979 הטלוויזיה הישראלית

AVRAHAM ALAJEM-OFEK was born in Bourgas, Bulgaria, 1935. Immigrated to Israel, 1949. Became a member of Kibbutz Ein Hamifratz. Studied at Academy of Fine Arts, Florence, 1958-60. Lives in Jerusalem.

One-Man Exhibitions

- 1957 The Municipal Museum, Acre
The Bezalel National Museum, Jerusalem
1959 The Strozzi Palace, Florence
1964 Dugith Gallery, Tel Aviv
1966 Orit Gallery, Tel Aviv
1969 The Bineth Gallery of Fine Arts, Jerusalem
1970 Artists House, Jerusalem
1972 The Tel Aviv Museum, Tel Aviv
Art Gallery, Haifa University, Haifa
Graphic III Gallery, Haifa
XXXVI Biennale, Venice
1973 The Jewish Museum — New York
1974 Ben-Ury Gallery, London
1977 Artists House, Jerusalem

Selected Group Exhibitions

- 1958 "Modern Israeli Painting," The Arts Council of Great Britain, London
"Twelve Israeli Artists," The Bezalel National Museum, Jerusalem
1959 "First Youth Biennale," Museum of Modern Art, Paris
1965 "Four Graphic Artists," Haifa Municipality of Modern Art
"Israeli Painters," Ministry of Education, Jerusalem, Circulating Exhibition
"Israeli Painters," Moscow, U.S.S.R., Circulating Exhibition
"Young Graphic Art," Print Gallery, Pisa, Italy
1966 "Three Painters," Israel Ministry of Education, Jerusalem, Circulating Exhibition
1968 "Mashkof," Artists House, Jerusalem
"Three Artists," Ambassador Gallery, Paris
1969 "Mashkof," Engel Gallery, Jerusalem
1972 "Landscape Imagination Abstraction," The Israel Museum, Jerusalem
1974 "Aclim," Museum of Modern Art, Haifa
1978 "LEVIATHAN," Beth Uri and Rami Museum, Ashdod Yaacov
1978 "Work at the Desert," Leviathan

Exhibition Catalogues

- Modern Israeli Painting, The Arts Council of Great Britain, London, 1958. Text by Karl Katz
A. Ofek, The Bezalel National Museum, Jerusalem 1958. Text by A. Ronen
Ofek, Palazzo Strozzi, Florence, 1958. Text by Luigi Baldacci
Ofek, Orit Gallery, Jerusalem, April 1966. Text by Benjamin Tammuz
Israel Painters, Ministry of Education and Culture, Jerusalem, 1968. Text by Gila Cohen-Blas
Avraham Ofek The murals at Kfar Uriah, Mate-Yehuda Regional Council, Jerusalem 1971. Text by A. Ronen
A. Ofek, Art Gallery, Haifa University, Haifa, 1972. Text by Avram Kampf
Israel, XXXVI Biennale, Venice, 1972. Text by A. Ronen
A. Ofek — Etchings — 1976, "Leviathan" ed., Jerusalem "Leviathan", 1978
A. Ofek, The Jewish Museum, N.Y. 1973, A. Kampf

Selected Articles and Reviews

- Ronen, A. "A. Ofek at the Acre Museum," The Jerusalem Post, Jerusalem, February 2, 1952.
Spenser, Charles S. "Exhibition of Modern Israeli Art," Jewish Observer, London, March 14, 1958.
Tal, Miryam. "Ofek's Exhibition at The Bezalel National Museum," Haboker, Tel Aviv, January 3, 1958.
Fendici, Renzo. "A Ofek Alla Strozina," Il Paese, Florence, April 15, 1960.
Tammuz, Benjamin, editor. "Art in Israel," Masada, Tel Aviv, 1963.
Tal, Miryam. "Ofek's Exhibit in Jerusalem," Haarez, Tel Aviv, April 3, 1969.
Baruch, Adam. "The Private Theatre of Avraham Ofek," Haarez, Tel Aviv, January 6, 1970.
Tal, Miryam. "Ofek, Kfar Uriah Murals," Israel Magazine, Jerusalem, January 1972.
Berman, R. "Israel at the Biennale," Yedioth Achronoth, Tel Aviv, September 19, 1972.
A. Ofek. Khudojnik. Painting and Sculpture, No. 11, 1976.
S. Braitberg. "The Struggle," Yedioth Achronoth, December 1, 1972.

Films

- The Murals at Kfar-Uriah, 1971, written and directed by Bella Bar'Am. The Israeli Television.
Wall Painting at the Tel Aviv University. By Amos Arbel, 1974. The Israeli Television.
Avraham Ofek. Directed and written by Hans Hemmerling, 1979. The German Television.
"Man and His Cloud." Written and directed by Haim Gil, 1979. The Israeli Television.

Avraham Alayem-Ofek
"Earth Wings" — Figure, Stone, Earth.
Photo 1974.

אברהם אלג'ים-אופק
"כנפי אדמה" דמות, בר, אדמה
צילום 1979

מיכאל גרובמן נולד בשנת 1939 במוסקבה, היה אחד מאמני האוונגרד של שנות הששים. עלה ב-1971. עורך כתב-העת "ליוותן" (ברוסית). גר בירושלים.

תערוכות-יחיד נבחרות

- 1965 בית האמנים, מוסקבה
- 1965 תיאטרון עירוני של אוסטי-על-אורליצ'י, צ'כוסלובקיה
- 1971 מוזיאון תל-אביב
- 1972 גלריה "נורה" ירושלים
- 1973 מוזיאון הנגב, באר-שבע
- 1977 בית אורי ורמי נחושטן, אשדות יעקב
- 1977 יריד האמנות הבינלאומי, תל-אביב
- מוזיאון היהדות ע"ש ספרטוס, שיקאגו, ארה"ב

תערוכות קבוצתיות נבחרות

- 1966 אמנים בלתי רשמיים ממוסקבה — מכון להגינה של העובדים
- 1966 16 פלאסטיקוב מוסקובינק"ן — לשכת תערוכות אמנות, צופוט, פולין
- 1968 "אסכולת מוסקבה החדשה" — גלריה לאמנות, אוסטרוב-על-אוייה, צ'כוסלובקיה
- 1969 אסכולת מוסקבה החדשה, גלריה פאנאנטי, פירנצה
- 1969 אסכולת מוסקבה החדשה, גלריה בר, שטוטגארט, גרמניה
- 1969 "פרס בינלאומי לציור מס' 8 ע"ש חואן מירו" ברצלונה
- 1969 "העין מאוינה", ארמון האפיפיורים, אביניון, צרפת
- 1970 אוונגרד רוסי במוסקבה כיום, גלריה גמורוינסקה, קלן, גרמניה
- 1970 "פרס בינלאומי לציור מס' 9 ע"ש חואן מירו" ברצלונה
- 1970 "דומים חדשים ממוסקבה" — מוזיאון לאמנויות יפות, לוגאנו, שוייץ
- 1972 האוונגרד הרוסי, 1960 עד 1970, גלריה ליאטוביץ, באול
- 1972 בית מסחר ספרים סיו וגלריה, ברן, שווייץ
- 1973 אמנות רוסית עכשווית, גרפיקה אוונגרדית, מוזיאון "אם אוסטוואל", דורטמונד, גרמניה
- 1973 אמנות גראפית ישראלית — מוזיאון לאמנות חדישה, חיפה
- 1974 מגמות מתקדמות במוסקבה, 1957 עד 1970, מוזיאון בוכום, גרמניה
- 1977 דגלוני שמחת תורה, הצעות של אמנים, אגף הנוער של מוזיאון ישראל, ירושלים
- 1978 אמנות חדשה מכרית-המועצות, גלריה של מכון פראט, ברוקלין, ארה"ב
- 1978 "ליוותן" — בית אורי ורמי (מוזיאון) אשדות יעקב
- 1979 עשרים שנה של אמנות בלתי תלויה מכרית המועצות, מוזיאון בוכום, גרמניה

כתבי-עת

- 1966 "סאנדריי טיימס" — "הרוסים הבלתי רשמיים", נובמבר 1966, מאת ג'והן ברגר
- ביאנאלה די וונציה — "גיובאני פטורי די מוסקא" (צעירים צעירים של מוסקבה) — יוני-ספטמבר 1967 מאת מ. לאמאק
- "אספרסו" — צעירים של אי הסכמה", מארס 1969, מאת "אואטיקוס".
- אופוס אינטרנאסיונאל" דצמבר 1967, פאריס
- "העין מאוינה" תערוכה בינלאומית של אמנות בת זמננו יוני-ספטמבר 1969, מאת ג'והן קרייבן
- בעיות הקומוניזם "אמנות ואמנים של המחתרת" מארס 1970, מאת ארסן פוהריבני, ואשינגטון
- פאנורמה "אנשי המחתרת של המכחול" נובמבר 1970, מילנו
- ברוניקות של האמנות החייה "אמנות האוונגרד של ברית המועצות" ספטמבר 1970, מאת מישל ראגון וג'יין ניקולסון
- גארדן די-אר (גן באמנויות) יולי 1971, מאת מישל ראגון
- "ישראל מגאזין" שני אמנים מרוסיה" נובמבר 1972, מרים טל
- ביאנאלה די וונציה "האמנות הסובייטית החדשה" 1977, מאת א. קרספטי ו-ג. מונקדה

ספרים נבחרים

- ל. ריאן ו-ג'ר. מולן: "האמנות הרוסית" מאראבוט, פאריס, 1968
- ד. קונצ'ני: "הלדאני טבארו", סבט סוביאטא, פראג, 1968
- תולדות המאה העשרים, כרך 6 פורנל, לונדון, 1967
- "האמנות המתארת הסובייטית ויעדי המאבק נגד האידיאולוגיה הבורגנית" מאסף, האמנות המתארת, מוסקבה, 1969
- אדוארד לימונוב, "רוסקויה", הוצאת ארדיס, אן-ארבור, ארה"ב, 1979

סרטים

- 1974 "סמל" — הבמאי: ז'אק קטמור, "מידיה", תל-אביב
- 1979 "ליוותן" — הבמאי: עמוס ארבל, הטלוויזיה הישראלית, ירושלים

קטלוגים נבחרים

- 1969 אסכולת מוסקבה החדשה, 330 אמנים בלתי רשמיים, פירנצה
- 1970 "דומים חדשים ממוסקבה", מוזיאון לאמנויות יפות, לוגאנו, שווייץ (ספטמבר-אוקטובר).
- 1970 אוונגרד רוסי במוסקבה כיום, גלריה גמורוינסקה, קלן, גרמניה (ינואר-מארס)
- 1972 "מיכאל גרובמן" — מוזיאון תל-אביב, ינואר מאת ד"ר ח. גמזו
- 1973 "אמנות רוסית עכשווית" מוזיאון "אם אוסטוואל", דורטמונד, גרמניה (אוגוסט-ספטמבר) מאת הורסט ריכטר
- 1974 "מגמות מתקדמות, מוסקבה, 1957 עד 1970" מוזיאון בוכום, גרמניה מאת ארסן פוהריבני ופטר שפילמן

MICHAEL GROBMAN was born in 1939 in Moscow. He was one of the Russian avantgarde in the sixties. Editor of the magazine "Leviathan" (in Russian). Lives in Jerusalem.

Selected one-man exhibitions

- 1965 — Artists' House, Moscow
- 1965 — Municipal Theatre of Usti-on-Orlitz, Czechoslovakia
- 1971 — The Tel Aviv Museum
- 1972 — Nora Art Gallery, Jerusalem
- 1973 — Negev Museum, Beer Sheva
- Nehushtan Museum, Asdoth Yaacov, Israel
- 1977 — Tel Aviv International Art Fair, Israel
- Spertus Museum, Chicago

Selected group exhibitions

- 1966 — "Moscow unofficial artists" Institute of Workers' Hygiene
- 1966 — "16 plastykow moskiewskich" Bureau of Art Exhibitions, Zopot, Poland
- 1968 — "New Moscow School" — Art Gallery, Ostrov-on-Oje, Czechoslovakia
- 1969 — Nuova scuola di Mosca, Galleria Pananti, Florence
- 1969 — The new school of Moscow, Gallery Ber, Stuttgart
- 1969 — 8th "Joan Miro International Painting Prize" Barcelona
- 1969 — "L'oeil ecoute" Palais des Papes, Avignon
- 1970 — "Russische Avantgarde in Moskau Heute" Gmurzynska Gallery, Cologne
- 1970 — 9th "Joan Miro International Painting Prize" Barcelona
- 1970 — "Nuove Correnti a Mosca" Museo Belle Arti, Lugano
- 1972 — "The Russian Avant-garde, 1960-70" Galerie Liaozitsch, Basel
- 1972 — Buchhandlung Sol & Galerie, Bern
- 1973 — Present Russian art, avantgarde graphics, Museum "Am Ostwall", Dortmund
- 1973 — "Israel Graphic Art" Museum of Modern Art, Haifa
- 1974 — Progressive tendencies in Moscow, 1957-1970, Bochum Museum (Germany)
- 1977 — "Simhat Torah flags — Artists' suggestions," Israel Museum/Youth Wing, Jerusalem
- 1978 — "New Art from the Soviet Union" Pratt Institute Gallery, Brooklyn
- 1978 — "LEVIATHAN" Beth Uri and Rami Museum. Ashdodth Yaakov, Israel
- 1979 — "20 Jahre Unabhängige Kunst aus der Sowjetunion". Museum Bochum (Germany)

Selected bibliography

Periodicals

- Sunday Times Magazine "The Unofficial Russians" Nov. 1966, John Berger
- Biennale di Venezia "Giovani pittori di Mosca" June-Sep. 1967, M. Lamac
- Opus International Dec. 1967, Paris
- Espresso "Pittori del dissenso" March 1969, Asiaticus
- L'oeil ecoute Expo internationale d'art contemporain June-Sep. 1969, John Craven
- Problem of Communism "Art & artists of the underground" March 1970, Arsen Pohribny, Washington
- Panorama "I clandestini del pennello" Nov. 1970, Milano
- Chroniques de l'art vivant "L'art avant-garde de l'URSS" Sep. 1970, Michel Ragon, Jane Nicolson
- Jardin des Arts July 1971, Michel Ragon
- Israël Magazine "Two Russian Artists" Nov. 1972, Miriam Tal
- Biennale di Venezia "La nuova arta Sovietica" 1977, E. Crespotti, G. Moncada

Selected books

- L. Reau, J.R. Moulin, "L'Art Russe", Marabout, Paris 1968
- D. Koniczny: "Hledani Tvaru", Svet Sovietsa, Prague 1968
- History of the 20th Century, Vol. 6 Purnell, London 1967
- The Soviet Art of Depiction, and the tasks of the struggle against bourgeois ideology "The Art of Depiction" Moscow 1969
- Eduard Limonov: "Russkoye" Ardis, Ann Arbor (U.S.A.) 1979

Films

- 1974 "Signs". Director: Jacques Katmor "Media", Tel Aviv
- 1979 "Leviathan", Director: Amos Arbel The Israel Television, Jerusalem
- 1979 "20 Years of Independent Art from the Soviet Union" The Germany Television

Selected Catalogues

- 1969 "Nuova Scuola di Mosca" (New Moscow School) 30 non-official artists, Firenze
- 1970 Nuove correnti a Mosca (New Trends from Moscow) Museo Belle Arti September-October, Lugano
- 1970 Russian avantgarde in Moscow to-day Gmurzynska Gallery, January-March, Cologne, Germany
- 1972 "Michail Grobman" Tel-Aviv Museum January By Dr. H. Gamzu
- 1973 "Russian Contemporary Art" "Am Ostwall" Museum August-September, Dortmund, Germany by Horst Richter
- 1974 "Progressive Tendencies, Moscow, 1957-70" Bochum Museum, Germany by Arsen Pohribny, Peter Spielmann
- 1979 "Twenty Years of Independent Art from the Soviet Union" Bochum Museum, Germany

Michael Grobman
"The Angel of Death"
Figure, Earth, Stone, Water,
Dead Sea, 1979.

מיכאל גרובמן

"מלאך המות" — דמות, אדמה, אבן, מים
ים המלח 1979